ORDONANȚA CURȚII (Camera a șaptea)

31 octombrie 2025*

„Trimitere preliminară – Articolul 99 din Regulamentul de procedură al Curții – Răspuns care poate fi în mod clar dedus din jurisprudență – Ajutoare de stat – Articolul 108 TFUE – Decizie a Comisiei Europene prin care se dispune recuperarea ajutoarelor ilegale – Regulamentul (UE) 2015/1589 – Articolul 16 alineatul (3) – Articolul 17 alineatul (1) – Reglementare națională care prevede un termen de decădere inferior termenului de prescripție prevăzut de dreptul Uniunii – Principiul efectivității”

În cauza C-24/25,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Administrativo e Fiscal do Funchal (Tribunalul Administrativ și Fiscal din Funchal, Portugalia), prin decizia din 28 octombrie 2024, primită de Curte la 16 ianuarie 2025, în procedura

**Mission – Trading, Gestão e Serviços, Unipessoal, Lda (Zona Franca da Madeira)**

împotriva

**Autoridade Tributária e Assuntos Fiscais da Região Autónoma da Madeira,**

CURTEA (Camera a șaptea),

compusă din domnul F. Schalin, președinte de cameră, și domnii M. Gavalec și Z. Csehi (raportor), judecători,

avocat general: domnul A. Rantos,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere decizia luată, după ascultarea avocatului general, de a se pronunța prin ordonanță motivată, în conformitate cu articolul 99 din Regulamentul de procedură al Curții,

dă prezenta

* Limba de procedură: portugheza.

## Ordonanță

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 16 alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 [TFUE] (JO 2015, L 248, p. 9) și a articolului 5 alineatul (1) din Decizia (UE) 2022/1414 a Comisiei din 4 decembrie 2020 privind schema de ajutoare SA.21259 (2018/C) (ex 2018/NN) pusă în aplicare de Portugalia pentru Zona Franca da Madeira (ZFM) – Regimul III (JO 2022, L 217, p. 49).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Mission – Trading, Gestão e Serviços, Unipessoal, Lda (Zona Franca da Madeira) (denumită în continuare „Mission – Trading”), pe de o parte, și Autoridade Tributária e Assuntos Fiscais da Região Autónoma da Madeira (Administrația Fiscală a Regiunii Autonome Madeira, Portugalia, denumită în continuare „administrația fiscală”), pe de altă parte, în legătură cu o procedură de executare fiscală inițiată de aceasta din urmă împotriva Mission – Trading în vederea recuperării ajutoarelor de stat care fuseseră acordate în mod ilegal societății Mission – Trading.

### Cadrul juridic

#### *Dreptul Uniunii*

##### *Regulamentul 2015/1589*

3 Articolul 16 din Regulamentul 2015/1589, intitulat „Recuperarea ajutorului”, prevede la alineatul (3):

„Fără a aduce atingere unui ordin emis de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în temeiul articolului 278 [TFUE], recuperarea se efectuează fără întârziere și în conformitate cu procedurile legislației naționale a statului membru în cauză, cu condiția ca acestea să permită executarea imediată și efectivă a deciziei Comisiei [Europene]. În acest scop și în eventualitatea unei proceduri derulate în fața instanțelor naționale, statele membre în cauză parcurg toate etapele necesare permise de legislațiile naționale respective, inclusiv măsuri provizorii, fără a aduce atingere dreptului Uniunii.”

4 Articolul 17 din acest regulament, intitulat „Termenul de prescripție pentru recuperarea ajutorului”, prevede la alineatul (1):

„Prerogativele Comisiei de recuperare a ajutorului sunt supuse unui termen de prescripție de 10 ani.”

##### *Decizia 2022/1414*

5 Articolul 1 din Decizia 2022/1414 prevede următoarele:

„Schema de ajutoare «Zona Franca da Madeira (ZFM) – Regimul III», în măsura în care a fost pusă în aplicare de Portugalia cu încălcarea [Deciziei C(2007) 3037 final a Comisiei din 27 iunie 2007 în cazul N 421/2006] și a Deciziei C(2013) 4043 final a Comisiei din 2 iulie 2013 în cazul SA.34160

(2011/N)], a fost pusă în aplicare în mod ilegal de Portugalia, cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) [TFUE] și este incompatibilă cu piața internă."

6 Articolul 4 alineatul (1) din această decizie prevede:

„Portugalia recuperează de la beneficiari ajutoarele incompatibile acordate în cadrul schemei menționate la articolul 1."

7 Potrivit articolului 5 din decizia menționată:

„(1) Recuperarea ajutorului acordat în cadrul schemei menționate la articolul 1 trebuie să fie imediată și efectivă.

(2) Portugalia asigură punerea în aplicare a prezentei decizii în termen de opt luni de la data notificării acesteia."

## *Dreptul portughez*

### *Codul de procedură și de contencios fiscal*

8 Código de Procedimento e de Processo Tributário (Codul de procedură și de contencios fiscal), în versiunea aplicabilă litigiului principal, cuprinde articolul 204, intitulat „Motivele contestației la executare", al cărui alineat 1 prevede:

„Contestația la executare se poate întemeia doar pe următoarele motive:

[…]

d) prescripția creanței care face obiectul executării silite;

[…]"

### *Legea fiscală generală*

9 Lei Geral Tributária (Legea fiscală generală), adoptată prin Decreto-Lei nº 398/98 (Decretul-lege nr. 398/98) din 17 decembrie 1998 (*Diário da República*, I, seria A, nr. 290 din 17 decembrie 1998), în versiunea aplicabilă litigiului principal, cuprinde articolul 45, intitulat „Decădere din dreptul de lichidare", care are următorul cuprins:

„1. Dreptul de lichidare [se stinge] în cazul în care lichidarea nu a fost notificată în mod valabil contribuabilului în termen de patru ani, atunci când legea nu stabilește un alt termen.

2. În cazul unei erori vădite în declarația persoanei impozabile, termenul de decădere prevăzut la alineatul precedent este de trei ani.

3. În cazul unei deduceri sau al unui credit fiscal, termenul de decădere este perioada în care dreptul este exercitat.

4. Termenul de decădere începe să curgă, în cazul impozitelor periodice, de la sfârșitul anului în care s-a produs faptul generator și, în cazul impozitelor cu plată unică, de la data producerii faptului generator, cu excepția taxei pe valoarea adăugată și a impozitului pe venit atunci când impozitarea se face prin reținere la sursă cu titlu definitiv, caz în care momentul de la care începe să curgă termenul este stabilit la începutul anului calendaristic următor anului în cursul căruia a devenit exigibil impozitul sau a apărut faptul generator.

[…]

7. Termenul prevăzut la alineatul 1 este de doisprezece ani în cazul în care dreptul de stabilire a creanțelor privește fapte fiscale legate de:

a) o țară, un teritoriu sau o regiune supusă unui regim fiscal semnificativ mai favorabil, care figurează pe o listă aprobată prin ordin al ministrului finanțelor și care, deși ar trebui să fie declarate administrației fiscale, nu au fost declarate sau

b) conturi de depozit sau de titluri de valoare deschise la instituții financiare care nu au sediul în statele membre ale Uniunii sau la sucursale ale unor instituții financiare cu sediul în afara Uniunii, a căror existență și identificare nu sunt menționate de persoanele impozabile supuse impozitului pe venit al persoanelor fizice în declarația de venit corespunzătoare din anul în cursul căruia au loc faptele generatoare.”

## Litigiul principal și întrebarea preliminară

10 În urma Deciziei 2022/1414, administrația fiscală a inițiat o procedură de executare fiscală față de Mission – Trading în vederea recuperării ajutoarelor de stat care fuseseră acordate acestei societăți în cadrul schemei de ajutor „Zona Franca da Madeira (ZFM) – Regimul III” sub forma unei reduceri a impozitului pe profit pentru exercițiul fiscal 2015.

11 Mission – Trading a sesizat Tribunal Administrativo e Fiscal do Funchal (Tribunalul Administrativ și Fiscal din Funchal, Portugalia), care este instanța de trimitere, cu o contestație la această procedură, solicitând închiderea acesteia.

12 În sprijinul opoziției sale, Mission – Trading susține printre altele că administrația fiscală nu este îndreptățită să îi solicite plata datoriei fiscale care face obiectul procedurii menționate pentru motivul că plata acestui impozit nu i-a fost notificată în termenul de decădere prevăzut la articolul 45 din Legea fiscală generală.

13 Instanța de trimitere ridică problema compatibilității acestui articol 45 cu articolul 16 alineatul (3) din Regulamentul 2015/1589 și cu articolul 5 din Decizia 2022/1414.

14 Pe de o parte, instanța de trimitere precizează că dreptul portughez nu prevede niciun regim specific privind termenul de decădere în cazul recuperării unui ajutor de stat. În lipsa unei norme de drept național care să excludă aplicarea termenelor generale, ar fi aplicabil articolul 45 din Legea fiscală generală. Pe de altă parte, ea arată că, în speță, Decizia 2022/1414 a fost adoptată după expirarea termenului de decădere prevăzut de dreptul național.

15 În aceste condiții, Tribunal Administrativo e Fiscal do Funchal (Tribunalul Administrativ și Fiscal din Funchal) a decis să suspende procedura și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Expresia «recuperarea […] trebuie să fie imediată și efectivă», care figurează la articolul 5 din Decizia [2022/1414], precum și expresia «recuperarea se efectuează fără întârziere și în conformitate cu procedurile legislației naționale a statului membru în cauză, cu condiția ca acestea să permită executarea imediată și efectivă a deciziei Comisiei», care figurează la articolul 16 alineatul (3) din Regulamentul [2015/1589], trebuie interpretate în sensul că se opun aplicării normelor de drept național (în special a articolului 45 din [Legea fiscală generală]) care prevăd decăderea din dreptul de stabilire a creanței la expirarea termenului stabilit în acest scop?”

**Cu privire la întrebarea preliminară**

16 În temeiul articolului 99 din Regulamentul de procedură, Curtea, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea avocatului general, poate oricând să decidă să se pronunțe prin ordonanță motivată atunci când răspunsul la o întrebare formulată cu titlu preliminar poate fi în mod clar dedus din jurisprudență.

17 Trebuie amintit de asemenea că cooperarea judiciară instituită prin articolul 267 TFUE este întemeiată pe o separare clară a funcțiilor între instanțele naționale și Curte. Pe de o parte, Curtea nu este abilitată să aplice normele dreptului Uniunii la o speță determinată, ci numai să se pronunțe cu privire la interpretarea tratatelor și a actelor adoptate de instituțiile Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 mai 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România” ș.a., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 și C-397/19, EU:C:2021:393, punctul 201, precum și jurisprudența citată). Pe de altă parte, în conformitate cu punctul 11 din Recomandările Curții de Justiție a Uniunii Europene în atenția instanțelor naționale, referitoare la efectuarea trimiterilor preliminare (JO C, C/2024/6008), revine instanțelor naționale sarcina de a deduce în litigiul aflat pe rolul lor consecințele concrete din elementele de interpretare furnizate de Curte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 octombrie 2018, Roche Lietuva, C-413/17, EU:C:2018:865, punctul 43).

18 În speță, Curtea apreciază că interpretarea dreptului Uniunii solicitată de instanța de trimitere poate fi dedusă în mod clar din Hotărârea din 30 aprilie 2020, Nelson Antunes da Cunha (C-627/18, EU:C:2020:321), și din Hotărârea din 14 decembrie 2023, I (Rambursarea cotizațiilor) (C-655/22, EU:C:2023:993). Este necesar, așadar, să se aplice articolul 99 din Regulamentul de procedură în prezenta cauză.

19 Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 17 din prezenta ordonanță, va reveni instanței de trimitere sarcina de a deduce în litigiul principal consecințele concrete ale elementelor de interpretare care decurg din această jurisprudență a Curții.

20 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 16 alineatul (3) din Regulamentul 2015/1589, în măsura în care vizează principiul efectivității, trebuie interpretat în sensul că se opune aplicării unui termen de decădere național în cazul recuperării unui ajutor atunci când acest termen a expirat chiar înainte de adoptarea deciziei Comisiei prin care acest ajutor este declarat ilegal și prin care se dispune recuperarea acestuia.

21 În ceea ce privește aplicarea normelor naționale de prescripție, Curtea a statuat printre altele, la punctele 41, 44 și 46 din Hotărârea din 30 aprilie 2020, Nelson Antunes da Cunha (C-627/18, EU:C:2020:321):

„41 […] [D]eși normele naționale privind prescripția sunt, în principiu, aplicabile recuperării ajutoarelor acordate ilegal, aceste norme trebuie totuși aplicate în așa fel încât să nu facă practic imposibilă recuperarea impusă de dreptul Uniunii și cu luarea deplină în considerare a interesului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 iunie 2003, Comisia/Spania, C-404/00, EU:C:2003:373, punctul 51, precum și jurisprudența citată).

[…]

44 […] [D]intr-o jurisprudență constantă a Curții reiese că termenele de prescripție îndeplinesc în general funcția de asigurare a securității juridice (Hotărârea din 23 ianuarie 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, punctul 71 și jurisprudența citată).

[…]

46 […] [P]otrivit unei jurisprudențe constante, având în vedere caracterul imperativ al controlului ajutoarelor de stat efectuat de Comisie în temeiul articolului 108 TFUE, pe de o parte, întreprinderile care beneficiază de un ajutor nu pot să aibă, în principiu, încredere legitimă în legalitatea ajutorului decât dacă acesta a fost acordat cu respectarea procedurii prevăzute la acest articol și, pe de altă parte, un operator economic diligent trebuie, în mod normal, să fie în măsură să se asigure că această procedură a fost respectată. În special, atunci când un ajutor este pus în aplicare fără notificarea prealabilă a Comisiei, astfel încât este ilegal potrivit articolului 108 alineatul (3) TFUE, beneficiarul ajutorului nu poate avea, în acel moment, o încredere legitimă în legalitatea acordării acestuia (Hotărârea din 5 martie 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punctul 98 și jurisprudența citată). […] Acest lucru este valabil atât în cazul ajutoarelor individuale, cât și în cazul ajutoarelor acordate în cadrul unei scheme de ajutor.”

22 În ceea ce privește termenele de prescripție sau de decădere, precum și principiul efectivității, Curtea a statuat, în plus, la punctul 44 din Hotărârea din 14 decembrie 2023, I (Rambursarea cotizațiilor) (C-655/22, EU:C:2023:993):

„În ceea ce privește […] respectarea principiului efectivității, reiese dintr-o jurisprudență constantă a Curții că stabilirea unor termene rezonabile de prescripție sau de decădere îndeplinește în principiu cerința efectivității, în măsura în care aceasta constituie o aplicare a principiului fundamental al securității juridice, care protejează în același timp persoana interesată și administrația vizată, chiar dacă expirarea unor asemenea termene este susceptibilă, prin natura sa, să împiedice persoanele vizate să își valorifice drepturile în tot sau în parte (Hotărârea din 19 decembrie 2019, Cargill Deutschland, C-360/18, EU:C:2019:1124, punctul 52 și jurisprudența citată).”

23 În cazul în care termenul de prescripție, prevăzut de dreptul național și aplicabil recuperării unui ajutor plătit în mod nejustificat, a expirat chiar înainte de adoptarea de către Comisie a unei decizii prin care un ajutor este declarat incompatibil și prin care se impune recuperarea acestuia, Curtea a statuat în mod repetat, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 46, 50-52, 60 și 61 din Hotărârea din 30 aprilie 2020, Nelson Antunes da Cunha (C-627/18, EU:C:2020:321), că:

„46 Trebuie de asemenea amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, având în vedere caracterul imperativ al controlului ajutoarelor de stat efectuat de Comisie în temeiul articolului 108 TFUE, pe de o parte, întreprinderile care beneficiază de un ajutor nu pot să aibă, în principiu, încredere legitimă în legalitatea ajutorului decât dacă acesta a fost acordat cu respectarea procedurii prevăzute la acest articol și, pe de altă parte, un operator economic diligent trebuie, în mod normal, să fie în măsură să se asigure că această procedură a fost respectată. În special, atunci când un ajutor este pus în aplicare fără notificarea prealabilă a Comisiei, astfel încât este ilegal potrivit articolului 108 alineatul (3) TFUE, beneficiarul ajutorului nu poate avea, în acel moment, o încredere legitimă în legalitatea acordării acestuia (Hotărârea din 5 martie 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punctul 98 și jurisprudența citată). […] Acest lucru este valabil atât în cazul ajutoarelor individuale, cât și în cazul ajutoarelor acordate în cadrul unei scheme de ajutor.

[…]

50 […] Comisia poate oricând, în termenul de 10 ani prevăzut la articolul 17 alineatul (1) din Regulamentul 2015/1589, să solicite recuperarea unui ajutor ilegal, iar aceasta în pofida eventualei expirări a termenului de prescripție aplicabil în procedura națională (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 martie 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punctul 114).

51 În plus, astfel cum reiese din jurisprudența citată la punctul 46 din prezenta hotărâre, Nelson Antunes da Cunha nu poate în speță să invoce în mod valabil o încredere legitimă în legalitatea ajutorului în cauză, acesta fiind pus în aplicare de Republica Portugheză fără notificarea lui prealabilă adresată Comisiei.

52 Un termen de prescripție național, aplicabil în cazul recuperării unui ajutor care trebuie recuperat, care a expirat înainte chiar de adoptarea deciziei de recuperare a Comisiei, trebuie, așadar, lăsat neaplicat de instanța de trimitere.

[…]

60 În astfel de împrejurări, principiul securității juridice, pe care termenele de prescripție urmăresc să îl garanteze, nu poate împiedica recuperarea unui ajutor declarat incompatibil cu piața internă […]

61 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a patra întrebare că articolul 16 alineatul (2) din Regulamentul 2015/1589, potrivit căruia ajutorul care urmează să fie recuperat include dobânda, și principiul efectivității, prevăzut la alineatul (3) al aceluiași articol, trebuie interpretate în sensul că se opun aplicării unui termen de prescripție național în cazul recuperării unui ajutor, atunci când acest termen a expirat înainte chiar de adoptarea deciziei Comisiei prin care ajutorul menționat este declarat ilegal și prin care se dispune recuperarea lui […]”

24 În speță, din articolul 1 din Decizia 2022/1414 reiese că schema de ajutoare „Zona Franca da Madeira (ZFM) – Regimul III”, în măsura în care a fost pusă în aplicare de Portugalia cu încălcarea Deciziei C(2007) 3037 final a Comisiei din 27 iunie 2007 în cazul N 421/2006 și a Deciziei C(2013) 4043 final a Comisiei din 2 iulie 2013 în cazul SA.34160 (2011/N), a fost pusă în aplicare în mod ilegal de acest stat membru, cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) TFUE.

25 Instanța de trimitere precizează că termenul de decădere național, care s-ar aplica procedurii de recuperare a sumelor care au fost plătite în mod ilegal societății Mission – Trading în temeiul acestei scheme de ajutoare a expirat înainte de adoptarea Deciziei 2022/1414.

26 Or, reiese din jurisprudența Curții, astfel cum a fost amintită în prezenta ordonanță, că, în pofida expirării unui astfel de termen de prescripție sau de decădere prevăzut de dreptul național, Comisia poate încă, înainte de expirarea termenului de prescripție de zece ani prevăzut la articolul 17 alineatul (1) din Regulamentul 2015/1589, să solicite recuperarea unui ajutor ilegal.

27 În aceste condiții, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 16 alineatul (3) din Regulamentul 2015/1589, în măsura în care vizează principiul efectivității, trebuie interpretat în sensul că se opune aplicării unui termen de decădere național în cazul recuperării unui ajutor atunci când acest termen a expirat chiar înainte de adoptarea deciziei Comisiei prin care acest ajutor este declarat ilegal și prin care se dispune recuperarea acestuia.

**Cu privire la cheltuielile de judecată**

28 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șaptea) declară:

**Articolul 16 alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 [TFUE], în măsura în care vizează principiul efectivității,**

**trebuie interpretat în sensul că**

**se opune aplicării unui termen de decădere național în cazul recuperării unui ajutor atunci când acest termen a expirat chiar înainte de adoptarea deciziei Comisiei prin care acest ajutor este declarat ilegal și prin care se dispune recuperarea acestuia.**

Semnături